١٠ لێکدانی ١٠

بۆ وان کەسێن حەجا ئەڤ ساڵە ژ دەست چووین

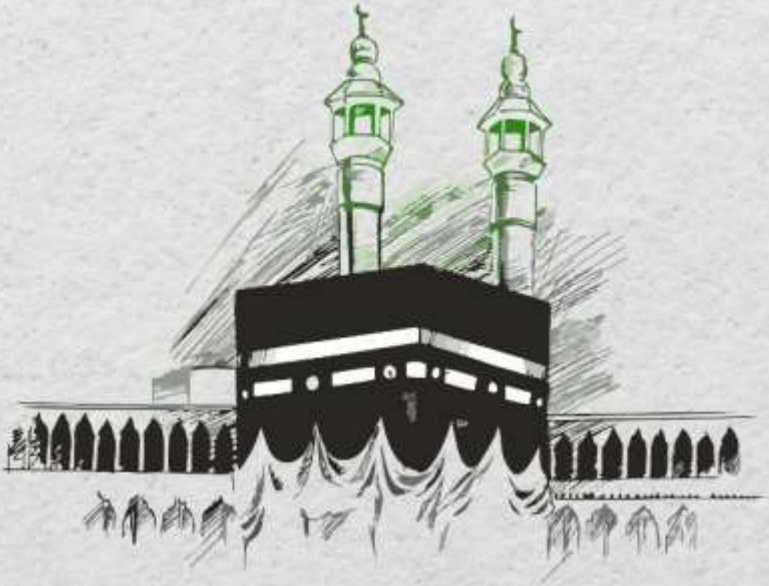

دانان
د. خالد ابو شادي

وەرگێران
شیڤان شێخەمیری

١٠ لێكدانى ١٠

بۆ وان كەسێن حەجا ئەڤ ساڵە ژ دەست چووین

دانان

د . خالد ابو شادي

وەرگێران

شیڤان شێخەمیرى

بناڤێ خۆدایێ دلوڤانێ دلوڤانكار

هەمی سوپاسی بۆ خودێ بن ، وسەلأت وسلاڤ ل سەر پێغەمبەرێ خودێ بن ، پشتی ڤێ :

بێ گومان ناز و نیعمەتێن خودێ ل سەر مە گەلەكن وهەمەجورن وناهێنە هژمارکرن وریزکرن ، وئێك ژوان نیعمەتا ئەڤەیە كۆ پشتی خودێ مننەتا خۆ ددانیتە ل سەر حەجیا و دچن قەستا مالا وی دكەن ، ل مەككەها پیروز ، وهەمی مەناسكێن حەجێ ئەدا دكەن : ژ طەواف وسەعیێ و راوەستانا ل چیایێ عەرەفێ و بەربارانكرنا مەزن وناڤەراست وبچویك .. هتد

خودێ ئەو كەسە ژی ژ ڤێ خێرو بەرەكەتێ بێ بەهر نەكرینە یێن كۆ وی سالێ حەج ب رزقێ وان نەبووی ، ب ڤان دەهكێن پیروزێن هەیڤا زیلحجێ ، ڤێجا ژبەر پەتایا ڤایروسێ (كورونا)یان نەساخییەكێ بت یان ژ دەست تەنگیێ بیت ، من ب فەر دیت ڤێ نامیلكێ بۆ هەڤزمانێت خۆ وەرگێرم بۆ زمانێ شرینێ كوردی ، و دیسا ژبەر كو ئەڤ نامیلكەیە گەلەك ژ خیرو بەرەكەت وسوننەتێن دڤان دەهكاندا دیار دكەت ، وب رەنگەكێ ب ساناهی وبێ چ گرێكێن زمانی .

ژ خودێ دخازم بو رویێ خۆ یێ پیروز حسێب بكەت. **وەرگێر**

بوچی ئەڤ دەهکە ؟!

خودێ یێ پێ سویند خاندی:

(ولیال عشر) ومەرەم پێ دەهكێن هەیڤا زیلحجێ نە .

باشترین روژێن دونیایێ نە :

پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله عليه وسلم) دبێژت : ((باشترین وچێترترین روژێن دونیایێ هەر دەهـ روژن)) ئانكو : دەهكێن هەیڤا زیلحجێ نە . صحيح .

مەزنترین روژ یێن تێدا :

پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله عليه وسلم) دبێژت : ((بێ گومان مەزنترین روژ ل نك خودایێ بلند روژا قوربانیە پاشی روژا (القر) ئانكو روژا پشتی روژا قوربانی ل حەجێ)).

ورروژا قوربانی دبتە روژا دەهێ ژ هەیڤا زیلحجێ ، ورروژا – القر – كۆ دبیتە روژا مانا ل مینایێ ، روژا یازدێ ژ هەیڤا زیلحجێ .

روژا عەرەفێ یا تێدا :

ئەوژی روژا حەجا مەزنە ، ورروژا ژێبرنا گونەهایە ، ورروژا ئازاكرنێ یە ژ ئاگری ، پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) دبێژت : (نینە روژەك كۆ پتر خودایێ پاك وبلند تێدا بەندەییێت خۆ ئازا بكەت ژ ئاگری ژ روژا

عەرەفێ پتر ، وئەو نێزیك دبت وشانازیێ ب وان دبەت ل نك مەلائیكەتا ، ودبێژتە وان : ئەڤان چ دڤێت ؟) صحیح .

ودەربارەی خێرا روژیگرتنا وێدا دبێژیت :

(روژیگرتنا روژا عەرەفێ گونەهێت دوو سالا ژێ دبەت ، یا سالا چووی و یا بهێت)صحیح. وهەكە چ د دەهكێن زیلحجێدا نەبیت ژ روژا عەرەفێ زێدەتر بەسی وێ بوو ژ خێر وقەنجیێ .

خوشتڤیترین روژن ل نك خودێ:

پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله عليه وسلم) دبێژت: (نینە هندەك روژ هەبن كرنا كارێ چاك تێدا خوشتڤیتربن ل نك خودێ ژ ڤان روژا – ڤان دەهكان – گوتن : پێغەمبەرێ خودێ خۆ جیهادا د رێكا خودێ دا ژی ! ؟ گوت : خۆ جیهادا د رێكا خودێ دا ژی ، ئو تێ نەبت زەلامەك دەركەفتبت بۆ جیهادێ ب مال وگیانێ خۆ ، پاشی تشتەك ژ وان نەزڤرت – ئانكو مال وگیانێ وی تێ بچن -)صحیح

پشتی وێ روژێن زیكرێ خودێ دهێن :

ئەوژی روژێن تەشریقێ نە - هەرسێ روژێن پشتی روژا ئێكێ ژ چەژنا قوربانی - پێغەمبەری (صلى الله عليه وسلم) دەربارەی واندا دگوت :

(هندى ئەڤ روژەنە روژێن خارن وڤەخارنێ و زكرێ خودايێ پاك وبلندن)صحيح .

وژبەر هندێ – ابو موسى الاشعري- (خودێ ژێ رازيبت)، د گوتارا خۆ يا روژا قوربانيدا دگوت : پشتى روژا قوربانى سێ روژێن هەين ، خودێ يێ بەحسێ وان كرى بـ(روژێن دەستنيشانكرى) دوعا تێدا ناهێنە زڤراندن ،ڤێجا دوعايێت خۆ بلند بكەن بۆ خودێ –عزوجل-.

دەليڤا بەرزەبووى

برايێ من ...

* هەكە حەج كرنا ئەڤ سالە ژ دەستێن تە چوو بت ، تو يێ بێ بەهر نەبووى ژ هلبژارتنێ ، بەلكۆ بەردەوام وهێشتا دەرگەهـ ل بەر دەستێن تە ڤەكرينە ، وگازى تە دكەت دا تۆ خێرا حەجييا ب دەستخۆڤە بينى ، وخۆ هەكە طەوافكرنا كەعبێ وراوەستيانا ل چيايێ عەرەفێ ژى ژتە چووبت .

* ل بەر دەستێن تە دەليڤەيێن هەين كۆ تۆ هەڤركيێ دگەل حەجاجا دا بكەى ، وملێن خۆ دانيە بەرملێ وان دناڤ گەنجينەيێت خێرو پاداشتى دا ، وجهێن نێزيك ژ خودێ بەخشينەر، وبلا ل بيراتە بت غيرەتا تە ئەى مۆسلمان يێ كۆ تۆ قەبيل ناكەى كەس بدەتە د بەراهيكا تەدا ، وئەڤ هەڤركيە نە وەك چ هەڤركيانە ، بەلكۆ هەڤركيە ل سەر گەهشتنا بەرلێڤێن كنارێ ژێبرنا گۆنەها ، وسپيكرنا بەرپەرێن رەشێن گۆنەها.

* هێرشا گۆنەها ، وباهۆزا حەزێن دلان ، وشەرێ حەراميێ يێ دژوار گەلەك ژ دلان هەستكرنا ب خۆشيا وجوانيا روناهيێ وزەلاليا هيدايەتێ ژ دەست دان ، ڤێجا هەكە ديتن تارى بوون ، وفيترەتا ساخلەم هاتە بەر مرنێ ؟! هەتا ومرزێن خێروخێراتا ورۆژێن

خۆشی وبەرەكەتێ بهێن سەرەدانا مە بكەن ، ڤێجا هیڤیەكا گەش بدەتە مرۆڤێن بێ بەهروپشك ، و وان رزگار بكەت ژ داڤ و تەڵهێن شەیتانی وریێكێن تاری .

* خۆسارەتیا خۆ د رۆژەكێدا زێدەنەكە بۆ دووجاركی ، جارەكێ دەمێ حەج ژ تە چووی ، وجارا دیژی دەمێ تۆ دەرگەهێن ل وی دگری یێ خودێ بۆ تە هنارتی ژ خێرو پاداشتی دڤان رۆژاندا .

* وبزانە كۆ هاریكاریكرن دئەجەلێ مرووڤیدا د راستی دا چنینە ژ بلی هیڤیەكا گەش؟! .

* وچركەكا بتنێ ژی دبیت ببیتە ئەگەرێ گۆهۆریناتە ژ دوژەهێ بۆ بەحەشتێ ؟!

* وهەر كەسێ قەدرێ نیعمەتا خودایێ خۆ ل سەر خۆ نەزانت ، مسۆگەر دێ ژێ بێ بەهر بت .

* ئەڤرو خۆشیا كەلواشێ خۆ بدە رەخەكێ هەرچەندە شرین ژی بت ، چونكی نیشانا زەلیلیێ یە ، وبهێن ڤەدانا خۆ بهەلگرە بۆ دناڤ گوری دا ؟! پێچێنەبوون وسستاتیێ ژ خۆ دویر بكە ، هەرچەندە خۆشتربت ژی بۆ لەشی مروڤی چونكی ئەو هەردووكە كوژەكێن پیشەگەرن بۆ دلی تە !!

* وبزانە هەكە تۆ نەفسا خۆ مژویل نەكەى ئەو دێ تە مژویل كەت .

* وبزانە چ مفاى ل تە ناكەت هەكە تۆ ڤان پەیڤێن دخوێنى نەكەیە كریارێن هەست پێكرى ، چونكى عیبرەت وسەربوور ب وێ چەندێ یە یا كۆ تەرازیێ گران دكەت ، نەیا زمان دبێژت .

وهنگى بتنێ بۆ من خۆشە ئەز پیروزباهیا تەبكەم ، ودێ بێژمەتە كا چاوا دبێژمە هەر حەجیكارەكێ :

حەجاتە قەبویل كرى بت ، وگۆنەهێت تە ژێ بچن ، وژڤان بەحەشتە .

زكرێ خودێ

بازرگانیەكا ب فایدە

خودایێ مەزن دبێژت :

(وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ) الحج : ٢٨.

ئیبن عەباس د تەفسیرا ڤێ ئایەتێدا دبێژت : دەهكن .

پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله عليه وسلم) دبێژت : (نینە هندەك روژ هەبن كرنا كارێ چاك تێدا خوشتڤیتربن ل نك خودێ ژ ڤان روژا – ڤان دەهكان – ڤێجا گەلەك تێدا بێژن : (لا اله الا الله)و(الله اكبر)و(الحمدلله).

ئەرێ ما ئەز نیشا هەوە نە دەم ؟

* كاروكریارێت باش یێن دمینن : سبحان الله والحمدلله ولا اله الا الله والله اكبر .

* چاندنا بەحەشتێ : سبحان الله وبحمده ، سبحان الله العظيم.

* تەكبیرێت ڕەهایی : ئەوژی ل هەر دەمەكێ و هەر جهەكێ دڤان دەهكاندا وروژێن تەشریقێ (١١ ، ١٢ ، ١٣ ، زیلحجێ).

* تەكبیرێت گرێدای : پشتی نڤێژێن فەرز ، ول سپێدەهییا روژا عەرەفێ دەستپێدكەت هەتا ئێڤاریا دوماهیك روژا تەشریقێ كو دبیتە روژا (١٣)ێ ژ زیلحجێ ، ئانكو (٢٣)ێ نڤێژا .

شێوازێ تەكبیرا :

(الله اكبر ، الله اكبر ، لا اله الا الله ، والله اكبر ، الله اكبر ، ولله الحمد).

* زیكرێن كاودانا : ل دەمێ ژ خەو رابوونێ ..ژ مال دەركەفتنێ .. چوونا دەستئاڤێ ..خوارنێ .. ونڤستنێ ..و سویاربوونا ترومبێلێ..

مەزنترین پاداشت !!

گەلەك بێژە : (وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ).

زكركرن دناڤ بێ ئاگەهاندان : زكركرن ددەمێ خەلك بێ ئاگەهـ دبن .. دبازارا دان .. درێك وریێباراندانا ..

زكرێ ڤەشارتی : ژ وان هەر حەفت كەسێن خودێ دكەتە دبن سیبەرا عەرشێ خۆڤە روژا چ سیبەر نەبن ژوێ پێڤەتر .. وزەلامەكە زكرێ خودێ بتنێ دكەت تژی چاڤێن وی روندك دبن .

زكرێ بەردەوام : بەردەوامبوون ل سەر زكری پاداشتەكێ مەزنێ هەی ، پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله عليه وسلم) دبێژت : (هەر كەسێ ل پشتی هەر نڤێژەكا فەرز ئایەتا (الكرسي) بخۆینت ، چ تشت رێگریێ ل وی ناكەن بۆ چوونا بەحەشتێ ئەو تێ نەبت بمرت)صحیح .

سوننەتەكا ژبیركری

پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله عليه وسلم) هەكە چووبا جهەكێ بلند دا بێژت :

(الله اكبر) وهەكە هاتبا خوارێ ژ جهەكێ بلند دا بێژت : (سبحان الله).

ودبێژن حیكمەت ژڤێ چەندێ ئەڤەیە : دەمێ مروڤ بلند دبت مەزناهی خۆ ل مروڤی ددەت ، ڤێجا دەمێ دزانت كۆ خودێ مەزنترینە دێ تەوازع بوو چێبت ، وهەكە بهێتە خوارێ دا خودێ پاك وبلند راگریت ژ هەر تشتەكێ نە ژ هەژی وی بت .

حەجێ ل مالا خۆ بكە

پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله عليه وسلم) دبێژت : (خودێ دبێژت : هەكە بەندەیەك من لەشەكێ ساخلەم دایێ ، ومن بەردەستێ وى فرەهـ كر ، وپێنج سال دەرباز ببن وسەرەدانا مە نەكەت ئەو یێ بێ بەهرە ژ خێرێ) .

ئەرێ تۆ ژ چاڤپێكەفتن وسەرەدانا وى ل مالا وى خەریب بووى ؟

ئەرێ ژبەرى نوكە تە دوعا ولاڤ ژ خودێ كرنە كۆ مننەتێ ل تە بكەت ب چوونا حەجەكێ یان عومرەكێ ؟!

و بخودێ نینە دلێ ئێكێ یێ موكم بت وئیرادا وي یا بهێز بیت ئێلا دێ خودێ بو وى بجهـ ئینت یا وى كریە دلێ خۆ ، بەلێ هیممەت وحەز پێدڤى نویژەنكرنێ نە !

وهەكە خەریبیا وێ كەسێ حەجا ئەڤ ساڵە ژێچووى دژوار بت ، وهیڤیێ بخازیت ب دلێ خۆ ب وێ چەندا ژ لەشێ وى چووى ، بەلكى بگەهت پاداشتێ حەجیكارەكێ ودبیت بدەتە دبەراهیكدا ، وژبەر هندێ دبێژن : ئنیەتا مروڤى چێترە ژ كارێ وى .

روژيگرتن

بازرگانیەکا ب فایدە

ژ كيسێ هونەيدێ كورێ خالدى ژ هەڤژينا خو ژ هندەك هەڤژينێت پێغەمبەرى سلاڤ لێ بن ، گوت: (كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصوم تسع ذي الحجة، ويوم عاشوراء، وثلاثة أيام من كل شهر). صحيح

ئانكو: پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن نەهـ ڕوژێن زيلحيجێ دگرتن، وروژا عاشورايێ، وسێ روژ ژ هەر هەيڤەكێ.

وپرسيار ژ پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن هاتە كرن دەربارەى روژا عەرەفێ، گوت: (يكفر السنة الماضية والسنة القابلة).

ئانكو : گۆنەهێن سالا بورى وسالا بهێت ژى دغەفرينيت.

وئەڤە بو وى يێ نەچووى حەجێ: ژبەر نەهيا وى ژ روژيگرتنا روژا عەرەفێ ل چيايێ عەرەفێ.

وبێ گومان سلاڤ لێ بن دەربارەی روژیێن سوننەت دا یێ گوتی: (من صام يوما في سبيل الله باعد الله منه جهنم مسيرة مائة عام). حسن

ئانكو: یێ روژەكێ بتنێ ب روژی بیت درێكا خودێ دا دێ خودێ ژبەر ڤێ روژیێ قوناغا سەد سالا ژ دوزەخێ دویركەت.

وئەڤە بۆ روژیا ب گشتی، ڤێجا پا دێ چاوا بیت هەكە د وەكی ڤی دەمێ پیروزدا بیت؟!

ئەرێ ما ئەز نیشا هەوە نە دەم ؟

روژیگرتنا هندی دشیاندا بیت ژڤان نەهـ روژان وبتایبەتی روژیگرتنا روژا عەرەفێ.

مەزنترین پاداشت !!

* ڤەشارتنا وێ: وئەڤە نێزیكترە بۆ ئیخلاصێ.

* دیاركرنا وێ: هەكە ئێمن ببیت ژ ڕویمەتیێ وببیتە پالدەر بۆ غەیری خۆ د چاڤلێكرنێدا.

* رۆژیكرتنا ئەندامێت لەشی: یێ ئەندامێت وی ب رۆژی بن دێ رۆژی وی رزگار كەت ودێ پاداشتێ رۆژیا خۆ ب تمامی وەرگریت، ویێ رۆژیا خۆ بریندار بكەت دێ ژ پاداشتێ وی هیتە كێمكرن ل گۆرەی گونەها وی.

* بخۆ بخێر بهەژمێری: بۆ گرتنا ئێك رۆژییێ گەلەك ئنیەتا بكە دلێ خۆ:

چاڤلێكرن ب پێغەمبەری سلاڤ لێ بن.

بهێزكرنا حەز وڤیانێت خو.

وشكاندنا شەهوەتا خۆ.

تورەكرنا شەیتانێ خۆ.

وپشكداری كرن د گەل حەجیا د پاداشتیدا.

سوننەتەكا ژبیركری

ب دەستتڤێژ نڤستن:

پێغەمبەرى سلاڤ لێ بن، دبێژيت: (من بات طاهرا بات في شعاره ملك لا يستيقظ ساعة من الليل إلا قال الملك: اللهم اغفر لعبدك فلانا فإنه بات طاهرا) صحيح

ئانكو: يێ ب دەست نڤێژ بنڤيت دێ مەلائيكەت بەر سەرێ وى بيت، نينە ئەو ب شەڤ هشيار بيت ئيلا مەلائيكەت دێ بێژيت: ئەى خودايێ من گۆنەهێت فلان عەبدێ خۆ بغەفرينە چونكى ئەو يێ ب دەستنڤێژ نڤستى.

حەجێ ل مالا خۆ بكە

تەلبيەدان:

دروێشمێ حەجيا هەر ژ ئيحرامكرنێ هەتا بەربارانكرنا عەقەبێ وتڕاشينێ: لبيك اللهم لبيك.

وتەلبيە دبێژن يا هاتيە وەرگرتن ژ نيڤا تشتى، ئەوژى يا ژهەميێ چێتر، وهەر ژوێ يە نيڤا خارنێ، ونيڤا زەلامى عاقلێ وى و دلێ وى يە ، ورامانا وێ ئەوە : من كارێ خۆ و دلێ خۆ بوتە خالص كر، ومن نيڤا خۆ و ئيخلاسا خو داتە.

وتەلبیە جورەکە ژ جورێن پەروەردا کرداری بۆ مروڤێ موسلمان دا کو د وژدانا ویدا لەزاتیا بەرسڤدانا وی بو خودایێ هەمی جیهانان ب هێز بکەڤیت، نە ل حەجێ بتنێ بەلکو هەتا پشتی بزڤرت ژ حەجێ بۆ بازێرێ خۆ ژی.

دوعاكرن

بازرگانیەكا ب فایدە

پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: (افضل الدعاء دعاء یوم عرفة) صحیح

ئانكو: باشترین دوعا دوعایا ڕوژا عەرەفێ یە.

(افضل ما قلت انا والنبیون عشیة عرفة: لا اله الا الله وحده لا شریك له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيء قدیر) صحیح

ئانكو: باشترین تشتێ من گۆتی و پێغەمبەران ل ئێڤارا عەرەفێ: لا اله الا الله وحده لا شریك له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيء قدیر.

ئەرێ ما ئەز نیشا هەوە نە دەم ؟

دوعاكرن پشتی نڤێژێن فەرز.

وژبەری فتارێ وژبەری مەغرەب ب گاڤەكێ.

روژا عەرەفێ تایبەت بکە ب دوعاییێن درێژ ب خشوع ودلێ شکەستی، چونکی ئەو باشترین دوعایە.

پشتی بانگی.

بەرێ سپێدێ.

مەزنترین پاداشت !!

دوعا كرن ب وێ یا د سوننەتێدا هاتی:

چونکی خێرا وێ مەزنترە وپتر ڕەهوانترە، ونێزیکترە بۆ بەرسڤدانێ، چونکی پێغەمبەری صلى الله عليه وسلم ئاخفتنێت کومکەر پێت پێ هاتینە دان، کو گەلەك ڕامانێت مەزن د هندەك پەیڤێن کورتدا دگوتن، وژ نموونێت ڤان دوعایا گەلەکن، ژوان:

* اللهم إني الهدى والتقى والعفاف والغنى.

* اللهم إني أسألك من الخير كله عاجله وآجله ما علمت منه وما لم أعلم، وأعوذ بك من الشر كله عاجله وآجله ما علمت منه وما لم أعلم، اللهم إني أسالك من خير ما سألك عبدك ونبيك، وأعوذ بك من شر ما عاذ به عبدك ونبيك ، اللهم أسالك الجنة وما قرب

إليها من قول أو عمل، وأعوذ بك من النار وما قرب إليها من قول أو عمل.

دوعایێن بەرێ سپێدێ:

ژبەر هاتنا خارا خودایێ مەزن هاتنەخارەكا ژ هەژی مەزنی وبلندیا وی وگازی دكەت: ئەرێ دوعاكارەك دا ئەز بەرسڤا وی بدەم ؟ ئەرێ تەوبەكارەك هەیە دا ئەز تەوبا وی قەبیل بكەم ؟ هەتا دبیتە سپێدێ.

رێكێ بۆ دوعایا خۆ خوش بكە:

ب كارەكێ خێرێ وەك سەدەقێ یان نڤێژێ.

بازنێ بەرفرەهـ بكە:

دوعا بۆ موسلمانێت لاواز وبندەست وبێ بار وبەلاڤێكەتی وئێخسیر ونەخوشان بكە.

سوننەتەكا ژبیركری

سوجدا شوكرێ:

ئبن القيم دبێژيت: و ژسوننەتا پێغەمبەرى ﷺ **وەڤاليێت وى ئەوبوو سوجدا شوكرێ دبرن ل دەمێ نيبوونا نيعەتەكێ يان نەمانا نەخوشيەكێ.**

ودەست نڤێژكرتن و بەرێخودانا قيبلێ بۆ وێ نەمەرجە بەلێ سوننەتە.

حەجێ ل مالا خۆ بكە

طەوافكرن... بوچى بەروڤاژى ميلێ دەمژمێرێ؟!

هەر وەكى طەواف كرن ب ئاراستەيێ بوورى، دگەل بيرئينانا بيرهاتنێت پێغەمبەرى ﷺ وەڤركيا وى يا دژوار دگەل ئەهلێ باطلى ونەحەقيێ، وبەرچاڤ وەرگرتنا قوربانيدانا وى يا مەزن دا كو ئەڤ پەيامە پاقژ وديار وزەلال بگەهيتەتە وتو يێ ل سەر جهێ خۆ !!

وهەروەسا گەشتەكە بۆ دناڤ رابردوويێ هەر حەجييەكێ دا، دا كو ل سەر خەلەتيێن خۆ راوەستييێت، وجهێن كێماسى تێدا ژ مێژوويا خۆدەست نيشان بكەت، دا پاش ژ حەجا خۆ بزڤريت بۆ ئاڤاكرنا پاشەروژەكا باشتر ب مفا وەرگرتن ژ خەلەتيێن و

هلنگفتنێت خو بیێت بوری، دا كو پێنگاڤێن داهاتی موكمتر وپەیت تر ورازیتر وتەقواتر بەرەڤ خودێ ڤە بهێنە هاڤێتن .

سەدەقە كرن

بازرگانیەكا ب فایدە

ژ كیسێ بابێ ئومامەیێ كورێ سەهلێ كورێ حەنیفی خودێ ژێ رازی بیت گوت: ئەم رۆژەكێ ل مزگەفتێ روینشتی بووین، وهندەك ژ موهاجری وئەنصاریان ژی بوون، مە زەلامەك هنارتە نك عائیشایێ خودێ ژێ رازی بت دا دەستیریێ بدەت، ئەم چووینە نك گوت: جارەكێ پرسیاركەرەك هاتە نك من ، وپێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن ، من فەرمان كر تشتەكێ بدەنێ، پاشی من گوت بینن ومن بەرێخودایێ (ئانكو كا چەند ژێ بریە)، پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن گوت: (ئەرێ ما تە نەڤێت چ نەهێتە د مالا تەڤە وچ ژ مالا تە نە دەركەڤیت ئیلا ب زانینا تە)؟.

من گوتێ: بەلێ، گوت: ل سەرخوبە ئەی عائیشا، نەهەژمێرە، ڤێجا خودێ عزوجل ل سەر تە بهەژمێریت. صحیح

ئانكو: ئەو خێرێن تو دكەی نە هەژمێرە، ڤێجا خودێ ژی ب هەژمار بدەتەتە.

ئەرێ ما ئەز نیشا هەوە نە دەم ؟

كەفالەتكرنا ئێتیما.

كرینا دەرمانێ نەساخا وبەخشین بۆ نەخوشخانا.

پشتەڤانی كرنا ئەهلێ غەزەیێ ل فلستین (وهەر جهەكێ موسلمان پێدڤی).

مەزاختنا ل سەر كەسوكار وكەسێن پێدڤی.

دەیندانا باش: تو پارەیەكێ بدەیە كەسەكێ پێدڤی ب دەین، ژبەر گوتنا پێغەمبەری سلاڤ لێ بن: (یێ خو ل هێڤیا تەنگاڤەكێ بگرت بۆ وی ب هەر روژەكێ هندی وی دەینی دێ خیر هێنە نڤێسین ژبەری دەمێ دەینی بهێت، وهەكە دەمێ دەینی هات وخو لێ گرت بۆ وی ب هەر روژەكێ دووجارا هندی وان دێ خێر بو هێنە نڤێسین) صحیح.

مەزنترین پاداشت !!

سێ پێكا قەنجیێ:

خێر وقەنجی تمام نابیت ب سێ تشتا نەبیت:

ب بچوویكرنا وێ: ئانكو یێ پێ موعجب نەبی وشانازیێ پێ نەكەی دناڤ خەلكیدا.

پاراستنا وێ: ڤەشارتنا وێ چونكی نێزیكترە بۆ ئیخلاصێ ورزگاربوونێ ژ مەدحێت خەلكی.

ولەزكرنا وێ: نە گیروكرنا وێ وبێژی پاشی پاشی.

حەحیمێ كورێ حیزامی خودێ ژێ رازیبت ل عەرەفێ د ڕاوەستیا و سەد حێشتر وسەد گەردەن دگەل بوون ، هەمی دكرنە خێر بتنێ دا خودێ گەردەنا وی ژ ئاگری رزگار بكەت، خەلكی كرە هەوار ب گری ودوعایا وگوتن: ئەی خودایێ مە ...ئەڤە عەبدێ تەیە عەبدێن خو ئازاكرن، وئەم عەبدێن تەنە مە ئازاكە.

سوننەتەكا ژبیركری

كرنا دوو ركاعەتا ل دەمێ هەڤركی وجیدالێ

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: (كەفارەتا هەر هەڤركیەكێ دوو ركاعەتن) حسن

حەجێ ل مالا خۆ بكە

تراشین:

هەروەكی تو هەر تشتەكێ بیرا تە ل ڕابردووی بینت رادكەت وناهێلیت دا كۆ تۆ لاپەرەكێ نوی دگەل خودایێ خو ڤەكەی، وئەڤە گەشبینیە ب ژێبرنا گۆنەها، وهاتنا دەر ژ ژیانا گۆنەهێ، وتەوبەكرن ژ یا بوری، وبریاردان ل سەر چاكرنا وێ یا مای، وتراشین نە بتنێ ژێبرنا گۆنەهایە بەلكو بدەستڤەئینانا خێرانە، پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: (بو هەر مییەكێ ژتە بكەڤیت خێرەكە). حسن

و بلا لبیرا تەبیت ل دەمێ تراشینێ تو یێ پرچا سەرێ خۆ دچەمینی وەك ڕاگەهاندن كو تویێ ڕازی ب كرنا هەر تشتەكێ خودایێ تە پێ رازی دكەی، وتە ئەنیا خو رادەستی وی كری، نە نوكە بتنێ بەلكو د هەر دەم و وەختەكێدا.

خۆپاراستن ژ حەرامى

بازرگانيەكا ب فايدە

خودايێ مەزن دبێژيت: (فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) النور ٦٣.

ودبێژيت: (وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ) ال عمران ٢٨.

وپێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژت: (اتق المحارم تكن أعبد الناس) حسن. ئانكو: خۆ ژ حەرامى بپارێزە دێ بيە پەرستكارترينێ خەلكى.

وپێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژت: (إن الله يغار، وإن المؤمن يغار وغيرة الله: أن يأتي المؤمن ما حرم عليه) صحيح

وغەيرە ترسە ژحەژێكەرى كۆ پشكداريێ تێدا بكەت دگەل من، وغەيرا خودێ ئەوە رازى نابيت ئێكێ ژبلى وى بكەيە هەڤپشك دگەل دوى تشتێ مافێ وى بتنێ دا بەرزوبلند بت ژ تاعەتێ عەبدى بۆ وى وحەژێكرنا وى بو وى، وژوێ ژى: كۆ خودێ غەيرە دگريت دەمێ عەبد گونەها بن پێدكەت، وهەروەسا :

وغەیرا وی ل سەر مروڤێ صالح كۆ بهێتە خارێ ژ وێ بلندیا گەهشتیێ ، وهەروەسا : غەیرە دگریت ل دەمێ عەبد حەژێكرنا ئێكێ دی ب سەر حەژێكرنا خودێ دئێخیت.

ئەرێ ما ئەز نیشا هەوە نە دەم ؟

چاڤ نزمكرن بەرێخونەدانا شەرمگەهەكێ وێنە بت یان ڤیدیو بت.

نەخارنا بەرتیلی ونەدانا وێ.

بەحسنەكرنا نامیسا خەلكی ، نەكرنا غەیبەتا وان.

خو دویر ئێختن ژ جهێن گونەهان.

پاشڤەلێدان ژ خرابیێ ب دلی، هەكە تە پێ چێنەبیت ژوی جهی بجهـ بهێلی.

پشتی گونەهێ خێرێ بكەی: وپێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژت: (من حلف فقال في حلفه: باللات والعزى، فليقل: لا اله الا الله، ومن قال لصاحبه: تعال أقامرك فليتصدق) صحیح

ئانكو: یێ سویند بخۆت ود سویندا خودا بێژیت: سویند ب لات و عوززای – وئەڤە هەمی سویندێت ژبلی خودێ ڤەدگریت- بلا

بێژيت: لا اله الا الله، وهەر كەسێ بێژتە هەڤالێ خو وەرە قومارێ دگەل تە بكەم بلا سەدەقەكێ بكەت.

مەزنترين پاداشت !!

دەهمەنپاكيا گەنجی ژ دژواريا شەهوەتێ وژ هەمی فيتنا.

دەستپاقژيا هەژاری ژ مالێ حەرام سەرەرای پێدڤياتيا وی.

شەرمكرن نيڤا جورئەتێ يە ل سەر مەحارمێت خودێ .

موكمكرنا كاری دناڤبەرا نە مرووڤێت قەنجيكاردا.

پاشڤەلێدانا غەيری خۆ ژ غەيبەتێ.

سوننەتەكا ژبيركری

سوننەتا ئەينيێ:

ژ كيسێ عەبداللە كورێ عومەری خودێ ژوان رازی بيت گوت: پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن ل روژێن ئەينيێ دوو ركاعەت سوونەت د مالا خۆڤە دكرن. مسلم

وئەبو هورەیرە خودێ ژێ رازی بیت دبێژیت: پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژت: هەر كەسێ ژوە ڤیا نڤێژێ بكەت پشتی ئەینیێ بلا چار ركاعەتا بكەت.

وشیخێ ئیسلامێ ئبن تەیمیە یا دناڤبەرا هەردوو حەدیسادا كومكری ، ودبێژیت: هەكە ل مزگەفتێ كر دێ چار ركاعەتا كەت، وهەكە ل مالا خو كر دێ دوو ركاعەتا كەت.

حەجێ ل مالا خۆ بكە

هاڤێتنا بەرا

حافظ بەگ عامر دبێژیت:

(ئەو دستێ باوەردار پێدڤییە یێ راهێنای بیت ل سەر شێوازێن جیهادێ ویا ژ هەمیێ گرنگتر ومەزنتر هاڤێتنە بۆ ڤێكەفتنا ئارمانجێ، و ژڤێرێ یە دەمێ فقهزانا بریاردای كۆ هاڤێتن هەكە خەلەت بۆ ناهێتە هژمارتن ژ هژمارێ وپێدڤییە دووبارە بكەت هەتا ل ئارمانجا خۆ بدەت، ڤێجا ئەڤ هاڤێتنە جێبەجێكرنە بۆ سالوخەتدانا دستێ شەری وجەنگێ، ئیسلامێ دستەكێ ژ كاركەفتی وخەلەت وبێ شیان نەڤێت).

ڕابوونا شەڤنڤێژیێ

بازرگانیەكا ب فایدە

خودایێ بلند دبێژیت: (وليال عشر) الفجر٢.

ئبن عەباس خودێ ژێ رازی بیت دبێژیت: ئەو دەهـكێن زیلحجێ نە، وئبن كەثیری ژی یێ لدیڤ چووی ودبێژیت: ئەو یا دروستە.

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: هەچیێ ب دەهـ ئایەتا شەڤنڤێژیێ بكەت ئەو ناهێتە هژمارتن ژ بێ ئاگەها، وهەر كەسێ ب سەد ئایەتا شەڤنڤێژیێ بكەت دێ هێتە هژمارتن ژ كەسێن پەرستیكار، وهەر كەسێ ب هزار ئایەتا شەڤنڤێژیێ بكەت دێ هێتە هژمارتن ژ كەسێن خێرێن مەزن بدەستخوڤە ئیناین. صحيح

وعائیشایێ خودێ ژێ رازی بت وەسیەت یا كری: كۆ نڤێژێن شەڤێ نەهێلن، چنكی پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن نەدهێلان، وهەكە نساخ با یان ماندیبا دا روینشتی كەت.

ئەرێ ما ئەز نیشا هەوە نە دەم ؟

دێ رابمە نڤێژێن شەڤێ هەمی شەڤێن دەهکا خۆ هەکە سڤك ژی بن پشتی نڤێژا عەیشا.

دێ ئنیەتێ ئینم و وان ئەگەرێن زوی ژ خەو رابوونێ بکارئینم ول سەر کارێ چاك دا بەرێ سپێدێ ژخەو رابم.

دێ نڤێژێن خو یێن شەڤێ قەزا کەم هەکە ژ من چوون دناڤبەرا نڤێژا سپێدێ و نیڤرودا.

ئێکەم جار یێ رژد بە ل سەر نڤێژا سپێدێ، چونکی خودێ سوننەتێ قەبیل ناکەت هەتا تو فەرزێ نەکەی.

مەزنترین پاداشت !!

بخو بخێرهژمارتنا نڤستنێ:

موعاذێ کورێ جەبەلی خودێ ژێ رازی بت دبێژیت: هندی ئەزم ئەز دنڤم وپاشی ڕادبم ، وئەز نڤستنا خو بخو بخێردهژمێرم کا چاوا ئەز رابینا خو بخێردهژمێرم.

ڤەشارتنا شەڤنڤێژیێ:

گوتنا خودایێ بلند :

(فلا تعلم ما اخفي لهم من قرة أعين جزاء بما كانوا يعملون)

ئبن قەيم دبێژيت: هزرا خو بكە وبەرێخو بدەیێ كا چاوا هەڤبەری كریە ب ڤەشارتی شەڤنڤێژی كرینە ب پاداشتێ ڤەشارتنا وان یا كو چ كەس ژێ نەزانن.

نهێنیا ئارامیا مالا:

دێ هەڤژینا خو راكەم بو نڤێژێن شەڤێ وئەوژی دێ من هشیار كەت، پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: خودێ دلوڤانییێ ب زەلامەكێ ببەت رابيتە شەڤنڤێژیێ وژنكا خو ژی هشیار بكەت بو نڤێژكرنێ، وهەكە نەرابوو هندەك ئاڤێ بهاڤێتە ناڤچاڤێ وی ، و خودێ دلوڤانییێ ب ژنكەكێ ببەت رابيتە شەڤنڤێژیێ وزەلامێ خو ژی هشیار بكەت بو نڤێژكرنێ، وهەكە نەرابوو هندەك ئاڤێ بهاڤێتە ناڤچاڤێ وی. حسن صحيح.

سوننەتەكا ژبیركری

سوننەتا سیواكێ:

(نە دنڤست ئیلا سیواك لنك وی با، ڤێجا هەكە ژ خەو رابیا دا دەست ب سیواككرنێ كەت) صحيح.

حەجێ ل مالا خۆ بكە

بهایێ دەمی:

ئەم ژ درویشم وشەعائیرێن حەجێ فێر دبین كۆ هەر پەرستنەكا هەبت خودان دەمەكێ دەست نیشانكریە، ودبیت دەم بنچینەیا قەبویل بوونا پەرستنێ بیت، بو نموونە هەچیێ راوەستیانا ل عەرەفێ ژ دەست بچیت دێ حەجا وی بەتال (فاسد) بیت، وپێدڤییە ل سالا بهێت دووبارە بكەت، وهەچیێ بمینیتە ل مینایێ هەتا روژا دووێ ژ روژێن تەشریقێ ئاڤا ببیت پێدڤییە هەر سێ هاڤێتنێن بەرا ل روژا سێێ تەشریقێ بهاڤێژیت ل سەر بوچوونا دروستر، وژڤێرێ ئەم مفای دبینن ژ هندێ كۆ:

چركێ (لەحظێ) ژی بهایێ خو یێ هەی، ودبیت بچیە بەحەشتێ ب جێوازیا چركەكێ بتنێ تە طاعەتێ خودێ تێدا كربیت، ودبیت بچیە دئاگریدا ب گۆنەها دچركەكا بتنێ دا كۆ لایێ گونەهێت تە پێ گران كربیت.

پەروەردەكرن ل سەر جیبجیكرنا كارێن گەلەك د دەمێت واندا ب هیری و زیرەكی.

زێدەكرنا كرياران

بازرگانیەكا ب فایدە

گەلەك دەق دبنە بەلگە ل سەر ڤێ چەندێ بۆ نموونە:

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: ئەرێ ما ئەز بو هەوە نەبێژم ئەو تشتێ خودێ گونەها. پێ دغەفرینت وپلەیا پێ بلند دكەت، گوتن بەلێ ئەی پێغەمبەرێ خودێ: جوان گرتنا دەستنڤێژێ ل دەمێ نەخوشیێ ، وگەلەك پێنگاڤ هاڤێتن بۆ مزگەفتێ، وچاڤەرێكرنا نڤێژێ پشتی نڤێژێ، ئەڤە ریباطە ئەڤە ریباطە ئەڤە ریباطە (ئانكو زێرەڤانیكرنا د رێكا خودێ دا) صحيح.

ودبێژیت: ل پشتی هەوە دێ روژێن سەبرێ هەبن، بۆ وی كەسێ وی روژێ خو ب وی تشتی ڤە بگریت یا هوین ل سەر پاداشتا پێنجی ژ هەوە گەهیتێ، گوتن ئەی پێغەمبەرێ خودێ یان ژوان ؟ گوت: بەلكۆ ژ هەوە. صحيح

ئەرێ ما ئەز نیشا هەوە نە دەم ؟

ئنیەت ئینان وهەمەجۆركرنا وێ:

ب چاكیا ئنیەتا پەرستن چاك دبیت وپاداشتێ وێ زێدە دبیت، بۆ نموونە بۆ دەستتڤێژگرتنێ ئنیەتا جێبەجێكرنا فەرمانا خودێ بینە، وچاڤلێكرنا پێغەمبەری سلاڤ لێ بن، وراكرنا بێ نڤێژیێ، وچوونا دناڤ نڤێژێدا، و وەراندنا گونەها دگەل چپكێن ئاڤێ.

و د سەرەدانا كەسوكاراندا ئنیەتێ بینە:

كو ئەڤە گەهاندنا مروڤاینیێ یە ، وفێركرنا نەزانەكێ یە ، وفەرمانا ب باشیێ یە، وسەرەدانا برایەكێ بو خودێ یە، وژبلی ڤان ژی !

پیروزیا دەمی:

عەمەلێ چاك د رەمەزانێدا ودەهكێن هەیڤا زیلحجێ دا وهەیڤێن حەرام دا ، ورۆژا ئەینیێ دا ژ هەر حەفتیەكێ، و دەمێت بخێر وەكی سێكا دوماهیێ ژ شەڤێ.

پیروزیا جهی:

وەكی كرنا پەرستنێ ل هەرسێ مزگەفتا، وژبلی وان ژی ژ مزگەفتا ل بازێران، ومەكەهێ ومەدینێ.

ودەمێ بەربەلاڤبوونا گونەهـ و دیكەفتنا هەوایێ نەفسێ،

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: دێ زەمانەك ب سەر ئومەتا من دا هێت مروڤ بێهنفرەهـ ل سەر دینێ خۆ وەكی وی یە یێ پەلا ئاگری گرتی. صحیح

مەزنترین پاداشت !!

ل دەمێ دژواریا پێدڤیا ئومەتێ:

خودایێ مەزن دبێژیت: (**لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا**) الحديد: ١٠.

دەمێ تو دبیە چاڤلێكەر بۆ غەیری خۆ:

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: یێ د ئیسلامێ سوننەتەكێ ژ سوننەتێن باش زیندی بكەت خێر یا بو وی هەی وبو وی كەسێ كار پێ بكەت ل پشتی بێ كو تشتەك ژ خێرێن وان كێم ببن. صحیح

سوننەتەكا ژبیركرى

نڤێسینا وەسیەتێ:

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: نە مافێ موسلمانى یە كو ئەو دوو شەڤا بنڤیت وئەوى تشتەك هەبیت وەسیەتێ پێ بكەت ئیلا وەسیەتا وى یا نڤێسى بیت ل بەر سەرێ وى. صحیح

و وەسیەت سوننەتە: ودبیت ببیتە فەرز هەكە دەین یان مافێت خەلكى ل سەر وى هەبن هنگى وەسیەت واجبە دا كو مافێن خەلكى بەرزە نەبن ، ومرووڤ پێ نەهێتە محاسبەكرن پشتى مرنێ.

حەجێ ل مالا خۆ بكە

حەجكرن وئێكگرتن:

دگەل جێوازیا زمان ودەڤۆكا، ولێكجێوازیا وەلاتا وئاستا ورەوشەنبیریا، موسلمان ل جهەكێ كوم دبن و ب ئێك دروێشم و دئێك دەمى دا، دا كو گرێدانا رەسەن ژ رەهـ وبنچینە دووبارەكەت ودانیتە پێشاهیكێ، ئەوژى گرێدانا دینى یە ، ودێ گرێدانا عەشیرەتێ ومرووڤاینیێ هێتە لادان بۆ لایەكێ، ودووبارە دێ بنچینەیێ دانانا چێكریا و هەلبژارتنا هەڤالینیێ بو پیڤەرێن

خودای زڤرن، بەرێزترین كەس ل نك خودێ ئەوە یێ ژ هەمیا ب تەقواتر.

قورئان خاندن

بازرگانیەكا ب فایدە

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: قورئان بخوینن، و هوین دێ پێ خودان خێربن، وئەز نابێژم (الم) پیتەكە بەلكو ئەلیف دەهـ خێرن، ولام ژی دەهـ خێرن، ومیم ژی دەهـ خێرن، ئەڤە بونە سیهـ خێر. صحیح

(قورئانێ بخوینن چونكی دێ روژا قیامەتێ هێت وبەرەڤانیێ بۆ خودانێ خو كەت) صحیح

(قورئانێ بخوینن د چل روژاندا ، پاش د هەیڤەكێدا ، پاش بیستاندا، پاش پازدە روژاندا، پاش د حەفت روژاندا گوت: ل حەفتێ راوەستیا) حسن

وابن تەیمیە دبێژیت: خاندنا قورئانێ ب رەنگێ فەرمان پێ هاتیە كرن دێ دل پری ئیمانا مەزن بیت ودێ یەقین و تەناهی شیفا زێدە بت .

ئەرێ ما ئەز نیشا هەوە نە دەم ؟

خاندنا وێ :

تەجویدا قورئانێ وجوان خاندنا وێ:

وئیمامێ ابن الجزري دبێژیت:

والاخذ بالتجوید حتم لازم... من لم یجود القران أثم

ژبەركرنا وێ:

ژ كیسێ ابن عباس خودێ ژوان رازی بیت دبێژیت: پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: ئەو كەسێ تشتەك ژ قورئانێ د سنگیدا نەبیت وەكی مالەكا كاڤلە. صحیح

تێگەهشتن وتێفكرین تێدا:

خودایێ بلند دبێژیت:

(**كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ**) ص:٢٩.

جێبەجێكرنا ئەحكامێت وێ ب حەلال كرنا حەلالێ وێ وحەرامكرنا حەرامێ وێ:

قورئان پەیامێن خوداییینە، ژبەر هندێ صەحابیا خۆ فێری دەهـ ئایەتان دكر وژي دەرباز نەدبوون هەتا كارپێكربان.

مەزنترین پاداشت !!

بەردەوامی:

ئەرێ پەیوەندییاتە دگەل قورئانێ وەرزییە ، یان ژی ب دەربرینەكا هویرتر...سالانەیە؟ تو قورئانێ ناڤەكەی هەتا ببیتە رەمەزانا بهێت ؟ وتو خەتم ناكەی ژ سالێ هەتا سالا بهێت ؟

ئەرێ ژ وی دلی رەقتر نینە یێ خو كورە كری ژ باشترین تشتێ وی زیندی دكەت ومەزنترین تشتێ دلێ رەقاتیا دلێ تە نەرم بكەت ، پاش تو گازندا لاوازیا باوەریا خو ولێك وەرگەریانا كاودانێ خو دكەی !!

سوننەتەكا ژبیركری

دوماهیا سورەتا بەقەرە هەر شەڤ:

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: هەچیێ هەردوو ئایەتێن دوماهیا بەقەرە بخوینت بەسی وینە. صحیح

ورامانا بەسى وييە: ئانكو بەسى يە ژ وێ خرابيا بگەهيتێ، ودبێژن بەسى وييە ژ نڤێژێن شەڤێ.

(ل دەمێ نڤستنێ خو ل سەر لايێ راستێ پال ددا، پاش دگوت: رب قني عذابك يوم تبعث عبادك).

حەجێ ل مالا خۆ بكە

قەدەغەيێن ئيحرامێ:

مروڤێ حەجى نەفسا خۆ يا بێ بار كرى ژ كورت كرنا مييا و نينوكا، وچوونا نك ژنێ، ول بەر خوكرنا جلكێت درويتى، وژ بهێن خوشيێ د جلكا و لەشێ خودا.

نەفسا خۆ يا بێ باركرى ب هەمى ئيرادا خو ژ تشتەكێ حەلال گوهدارى بو خودايێ مەزن، ڤێجا چاوا خو ژ حەرامى دوير نائێخيت دەمێ دزڤريتە وەلاتێ خۆ، دێ چاوا بەرتيلێ وەرگريت يان خوت، دێ چاوا ناميسا خەلكى بنپێكەت ب بەرێخودانێ، يان دێ چاوا بەحسێ خەلكى بكەت ب غەيبەتێ.

جماعەت ل مزگەفتێ

بازرگانیەكا ب فایدە

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: یێ ب دەست نڤێژ ژ مالا خۆ دەركەڤیت بەرەڤ نڤێژەكا فەرزڤە پاداشتێ وی وەكی پاداشتێ حەجیەكێ د ئیحرامادایە. حسن

و پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: سێ جورە مروڤێت هەین خودایێ مەزن گرنتیێ ددەتە وان ، وژوان ژی : زەلامەكە دچیتە مزگەفتێ ئەو پاراستنا وی ل سەر خودێ یە هەتا بمریت وبچیتە د بەحەشتێ دا . صحیح

(یێ دەستنڤێژێ بشۆت وبهێتە مزگەفتێ ئەو مێڤانێ خودێ عزوجل ، ومافە ل سەر مێڤانداری قەدرێ مێڤانی بگریت) صحیح

(نڤێژا جماعەت بخێرترە ژ نڤێژا بتنێ ب بیست وپێنج پلەیا) صحیح

و دڤەگێرەكا دی دا (نڤێژا جماعەت بخێرترە ژ نڤێژا بتنێ ب بیست وحەفت پلەیا)صحیح.

وكومكرن دناڤبەرا ڤان هەردوو حەدیساندا ب دوو رەنگایە:

ئێك: كو پێغەمبەری سلاڤ لي بن بەحسێ يا كێم يا كری ، پاشی خودێ مەزن یا نیشا دای خێرا وێ پترە، ڤێجا یێ بەحسكری.

دوو: دبیت بزڤریت بو لێكجیێوازیا حالێ نڤێژكەرا ، بۆ هندەكا بیست وپێنج بیت ، وبۆ هندەكێن دیتر ب بیست وحەفتا بیت ل گۆر تەمامیا نڤێژێ.

ئەرێ ما ئەز نیشا هەوە نە دەم ؟

نڤێژكرن ب جماعەت ل مزگەفتێ ب تایبەت نڤێژا سپێدێ وعەیشا.

دگەل خو برنا زاروكا بۆ مزگەفتێ.

مەزنترین پاداشت !!

رێزا ئێكێ:

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: (هندی خودێ ومەلائیكەتن صەلاواتا ددەنە سەر رێزا ئێكێ) صحیح

گەلەك پێنگاڤ هاڤێتن بۆ مزگەفتا :

بنەمالا بەنوسەلەمە دڤیان مالێن خو بیننە نێزیكی مزگەفتێ ، ئەڤ چەندە گەهشتە پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن ، گوت: (ئەی بەنی سەلەمە ...مالێن هەوە شینوارێن وە دنڤیسن) صحیح .

ئانكو : بمیننە ل مالێن خو یێن دویر، چونكی هەكە هوین بمیننە وێرێ دێ خێرێت مەزن بدەستخوڤە ئینن.

تەكبیرا ئیحرامێ:

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: (یێ چل روژان نڤێژان بو خودێ ب جماعەت بكەت وبگەهیتە تەكبیرا ئیحرامێ ، دێ دوو بەرائەت بۆ هێنە نڤیسین: بەرائەت ژ ئاگری وبەرائەتا ژ دۆروياتيێ) صحیح.

٩ حەج و ٩ عومرە:

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: (یێ نڤێژا سپێدێ ب جماعەت بكەت ، پاشی روینیتە خارێ زكرێ خودایێ مەزن بكەت هەتا روژ بهەلیت، پاشی دوو ركاعەتا بكەت، دێ خێرا حەجەك وعومرەكا تمام تمام گەهیتێ) حسن

سوننەتەكا ژبیركری

ب پێیا چوون بو ئەینیێ وهەروەسا زوی بچیت:

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: (یێ سەرشوشتنێ بێخیتە سەر خۆ وسەرێ خو بشوت ل روژا ئەینیێ ، ولەز بكەت وزوی بچیت، وب پێیا بچیت وسویار نەبیت، وخو نێزیكی ئیمامی بكەت، وگوهداریێ بكەت و نەئاخفت بۆ هەر پێنگاڤەكا وی كارێ سالەكێ یە پاداشتێ روژیێن وێ وشەڤنڤێژیێن وێ) صحیح.

حەجێ ل مالا خۆ بكە

هەڤدژیكرنا موشركا، ودیاركرنا موسلمانی:

پێغەمبەری سلاڤ لێ بن موخالفا موشركا یا كری د چاوانیا تەلبییێدا، و وعومرەكرنێ د هەیڤێن حەجێ، ول راوەستیانا خو ل عەرەفێ، وچوونا وی بۆ موزدەلیفێ ژبەری هلاتنا روژێ، و ل ڤێرێ ئەم مفا دبینن:

كو ئیسلام یا رژدە ل سەر جودا كرنا دیڤچوویێن خو كو سەربەخو بن د هەر تشتەكی دا.

گرتنا هەر دەرگەهەكێ سەرى بكێشیتە چاڤلێكرنا كافرا وحەرامكرنا ڤێ چەندێ ل سەر موسلمانا.

پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن دبێژیت: (یێ چاڤلێكرنا مللەتەكێ بكەت ئەو ژوانە).

قوربانیدان

بازرگانیەکا ب فایدە

سوننەتەکا موئەککەدە پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن بەردەوامیا دایێ بۆ ماوێ دەهـ سالا ژ پشتی هاتیە مەدینێ، و دحەدیسا عبدالله کورێ عمر هاتی خودێ ژ وان رازی بیت: پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن قوربانی دا ب دوو بەرانێت سپی ورەش وقوچ پێڤە ، وب دەستێ خو سەرژێکرن، وناڤێ خودێ ئینا وتەکبیر دا (بسم الله، الله اکبر) وپێ خو دانا سەر لایێ وان.

ڤێجا ژ مەزنیا جهێ قوربانیێ یە کو پێغەمبەرى سلاڤ لێ بن، قوربانییێت خو ب دەستێن خو یێن پیروز سەرژێکرین، و کەس ژ هەڤالێن خو رانەدسپارد بۆ ڤێ چەندێ، بەلکی پێغەمبەرى سلاڤ لێ بن هشیارکرنەکا دژوار یا دای ب گوتنا خو: (یێ پێ چێبیت وقوربانیێ نەدەت بلا نێزیکی جهێ نڤێژا مە نەبیت) حسن

ژبەر هندێ هندەك ژ زانایا بو هندێ دچن کو قوربانی واجبە، وئەڤە ژی مەزهەبێ ئەبو حەنیفەیە وئێك ژ ریوایەتایە ژ ئیمام ئەحمەد ، وشیخێ ئیسلامي ئبن تیمیە ژی ئەڤە یا هلبژارتی .

ئەرێ ما ئەز نیشا هەوە نە دەم ؟

وپەزەكا بتنێ تێرا كەسەكی ومالا وی هەیە، وحێشتر وچێل پێش حەفت كەسان ومالێت وانە.

ناچێبیت ژ پێش كریا قەسابی ڤە گوشتی بدەیێ ، بەلێ دروستە وەك سەدەقە ژێ بدەیێ.

چار جۆر د قوربانیادا چێنابن: یا كورە وكوراتیا وێ دیار، ویا نساخ ونساخیا وێ دیار، ویا سەقەت وسەقەتیا وێ دیار، ویا لاواز ومەژی دهەستیێ وێ دا نەمای.

مەزنترین پاداشت !!

مییێت خو ونینوكێت خۆ نە تراشە:

پێغەمبەری سلاڤ لێ بن: (هەكە وە هەیڤا زیلحجێ دیت، وئێك ژ هەوە ڤیا قوربانیێ بدەت بلا مییێت خو ونینوكێن خۆ نە تراشیت) صحیح.

قوربانیا خۆ ب دەستێ خۆ سەرژێبكە، وژێ بخۆ هەروەكی پێغەمبەری سلاڤ لێ بن كری.

قوربانی بكە خێر، وب دیاری بدە وی كەسێ تو حەژێ دكەی.

سوننەتەكا ژبیركری

داقوتانا جهێت نڤستنێ ژبەری بنڤی:

ژ كیسێ ابو هریرەی گوت: پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن گوت: (هەكە ئێك ژهەوە چو سەر جهێن خۆ ، بلا ب دەهمەنا كراسێ خۆ جهێ خو داقوتیت، وناڤێ خودێ بینت، چونكی ئەو نزانیت كا پشتی وی چ مایە ل سەر جهێن وی) صحیح.

حەجێ ل مالا خۆ بكە

خۆ رادەستكرن وشكاندن:

ابو حامد الغزالي د سالوخەتێن هندەك نهێنیێت حەجێ دا دبێژیت:

ژبەر هندێ هندەك كاروكریار ییێت ل سەر وان دانایین كو چ خوشیا نەفسێ تێدا نینە، و عەقل ژی چ رێكا نابەنە ڕامانێت وێ، وەكی هاڤێتنا بەرا، وچوون وهاتنا دناڤبەرا صەفا و مەروایێ دا ب شێوێ دووبارەكرنێ، وبڤان كارێن هوسا تمامەتیا كولاتی وعەبدینیێ دیار دبیت، چ بار وپشكێن نەفسێ وخوشیێ تێدا نینە ، وعەقل ژی چ رێكا نابەتە رامانێت وێ، ڤێجا بەرەڤ چوون بو وان بتنێ جێبەجێكرنا فەرمانا خودێ یە، ومەرەم ژ جێبەجێكرنا فەرمانێ ژ لایێ هندێ ڤە كو ئەڤ فەرمانە واجبە دیڤچوونا وێ بهێتە كرن.

ئبن عەباس دبێژیت: من عمر دیت سێ جارا بەر ماچی كر، پاشی گوت: تو بەری نە زەرەرێ دگەهینی نە مفای دكەی ، وەهەكە من نە دیتبای كو پێغەمبەرێ خودێ سلاڤ لێ بن تو ماچی كری من تۆ ماچ نەدكری.

ئبن حەجەر دبێژیت: و دڤێ گوتنا عومەری دا خو رادەستكرن یا هەی بو شەریعەتی دكاروبارێن دینی دا ، وجوانیا دیڤچوونێ د وی تشتێ رامانێت وێ بو دیار نەبن، وئەڤە رێسایەكا مەزنە د دیڤچوونا پێغەمبەری داسلاڤ لێ بن د وی تشتێ كری دا ، وخۆ هەكە حیكمەتا وێ ژی نەزانیت.

دوماهیك هاتن ژ وەرگێرانێ ونڤێسینێ

سێ شەمبی ١٦ زولقوعدە ١٤٤١ مش

بەرامبەر ٧ تەموزا ٢٠٢٠ ز .

شیڤان شێخەمیری

مزگەفت
www.mizgeft.com

١٠ لێکدانی ١٠

بۆ وان کەسێن حەجا ئەڤ ساڵە ژ دەست چووین

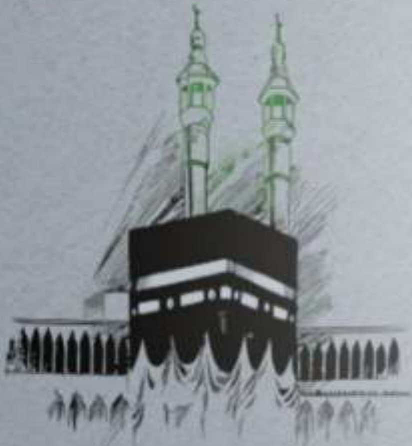

دانان
د. خالد ابو شادي

وەرگێران
شیڤان شێخەمیری